Algemene beschouwingen november 2019 door Ineke van der Laan

Voorzitter,

Voor ons ligt de tweede begroting van dit college. Daar waar de vorige begroting nog een tussenstation was, mogen wij in deze Begroting de daadwerkelijke verbeteringen en veranderingen verwachten van dit nieuwe college. Vorig jaar mocht ik namens de fractie PRO de algemene beschouwingen doen op een aantal thema's. Dus in die zin is dit voor mij ook al de tweede keer.

Hoewel ik nu een eenmansfractie vorm, ben ik één van de opstellers van het coalitieakkoord. Daar sta ik nog steeds achter en ik zal het college daarop aanspreken en volgen. Uitgangspunten voor mij zijn openheid, eerlijkheid en transparantie zowel naar inwoners als naar de organisatie. De PRO meetlat blijft mijn leidraad voor het beoordelen van voorstellen van het college aan de Raad en van samenwerking binnen de Raad.

In de afgelopen periode heb ik ervaren hoe grillig en onvoorspelbaar de politiek kan zijn.

Bijvoorbeeld rond het Agro Leisure Park. Hoewel het besluit voor de één zeer pijnlijk was en voor de ander een zegen, hebben wij hier een sterk staaltje van burgerparticipatie kunnen zien. Nu zijn we een jaar verder en weten nog steeds niet wat er met het gebied gaat gebeuren. Helaas zaten we na het besluit nog 1,5 jaar vast aan de exclusiviteitsovereenkomst, waarbij de Stichting € 75.000 toucheerde voor voorbereidingskosten. Jammer dat daarmee niet tegelijkertijd de overeenkomst werd ontbonden, zodat wij volop voorwaarts konden gaan. Gelukkig vertelde de wethouder tijdens de laatste Raadsvergadering dat hij binnenkort met nieuws komt. Laten we hopen dat hier voor de inwoners van Nijswiller een oplossing komt die tegemoet komt aan hun wensen en aan de leefbaarheid van het dorp.

Programma 0 Bestuur

Samenwerking Middengebied
Voorzitter, U gaat samenwerken in het Middengebied op basis van het Strategisch Actieplan van professor Soete. Een mooi initiatief dat kansen biedt voor toekomstige samenwerking op de grote thema's als Landschap en Landbouw, Duurzaamheid en Toerisme van de toekomst. Ik complimenteer u dat u als kleine gemeenten het initiatief heeft genomen voor deze strategische agenda. Toch ligt hier een risico van een bureaucratisch moloch en papieren tijgers en van hoge kosten. Wat gaat deze samenwerking onze inwoners uiteindelijk opleveren? Ik maak me ook zorgen over het toenemend aantal samenwerkingsverbanden. De gevraagde € 85.000 jaarlijks gedurende vier jaar kan ik niet helemaal volgen. E-M betaalt € 77.000 per jaar voor 24.000 inwoners en Simpelveld met 10.000 inwoners betaalt € 32.000 per jaar.

Kan het college uitleggen waarom Guwi meer betaalt en kan het ook uitleggen wat wij gaan doen voor dit bedrag.

Cittaslow
De focus van Cittslow in 2020 ligt bij de volgende generatie die zich bewust moet worden van de bijzondere waarden van onze leefomgeving, het landschap en de cultuurhistorie. Een goed idee en ik kijk vol verwachting uit naar het aangekondigde kinderboek.

OOT
De financiële uitwerking van het OOT (kosten ruim 2 miljoen per jaar de komende 3 jaar) heeft geen invloed op de begrotingssaldi in deze begroting. Het OOT komt pas aan de orde tijdens de Slotwijziging. Tijdens de audit hoorden we dat we niet meer gaan doen als het OOT is uitgerold. Alles

wat we in 2020 gaan doen staat al in de begroting, terwijl er in 2020 toch 20 fte extra worden aangesteld.
Voorzitter, ik ben geen financieel deskundige, maar toch roept dit meerdere vraagtekens bij mij op. Bijvoorbeeld waarom het college er niet voor gekozen heeft een addendum bij de begroting te maken na besluitvorming in de Raad, zodat duidelijk was welke gevolgen deze majeure operatie heeft op de financiële positie van onze gemeente. Weliswaar dus niet op de begrotingssaldi, maar dan toch zeker wel op de algemene reserves. De reserves verdwijnen nu snel, in 2022 duikelen we onder de kritische grens van 5 miljoen, waardoor het toch zo zal zijn dat wij bepaalde projecten niet meer kunnen uitvoeren. De positieve resultaten van de septembercirculaire worden gestort in de algemene reserves en vervolgens aangewend voor het OOT. Ik vraag het college of zij het mij eens is dat het op zijn minst opener, eerlijker en transparanter was geweest naar de inwoner en naar de Raad als een compleet plaatje was gepresenteerd. Op deze manier kan de Raad haar controlerende functie eigenlijk niet uit oefenen.

Programma 5
Openbaar Groen
U zoekt aansluiting bij de provinciale beleidsdoelstelling voor het planten van 1 miljoen bomen. Een fantastisch initiatief. *Vraag aan het college: wat gaat u precies doen en wanneer en waar?*

Sociaal Domein
In de vorige Raadsvergadering heeft de Raad het beleid voor de komende jaren vastgesteld. Goed dat er nu een kader ligt aan de hand waarvan de Raad haar rol kan nemen. Binnenkort zal het sociaal domein via het OOT ook qua personeel versterkt worden, waarmee we de voorgenomen ambities kunnen realiseren. In de programmabegroting mis ik de voorbereiding op de Wet Inburgering die in 2021 van start gaat. Ik ben blij met de aandacht voor armoede en eenzaamheid. Ik blijf me afvragen hoe het kan dat veel gemeenten om ons heen in de financiële problemen raken door de stijgende kosten in de zorg. En dat dit soort geluiden – gelukkig niet - in Gulpen-Wittem aan de orde zijn. Aan de andere kant spreekt de portefeuillehouder wel over stijgende financiële druk en toename van de vraag naar zorg. *Vraag: ziet het college op de korte termijn risico's? Zo ja welke risico's ziet u en hoe denkt u die eventuele risico's het hoofd te kunnen bieden?*

Duurzaamheid
Duurzaamheid is één van de speerpunten van dit college. In de begroting verwijst het college naar het Klimaat- en energieplan 2018-2021. Dit plan zoomt vooral in op maatregelen voor een energie neutrale toekomst. Duurzaamheid komt langzaamaan op gang in onze gemeente: het Groenloket, project Dubbel Duurzaam, Plus je huis, de elektrische lease auto's, Dag van de Duurzaamheid, we stoppen met het schadelijke middel Xen Tari, we hebben regentonnen beschikbaar gesteld, we stimuleren het ontkoppelen van regenwater van verharde oppervlakten etc. etc.

Maar, voorzitter,

Ik vind dat de tijd rijp is om extra inspanningen te leveren op dit gebied. Hoe kunnen wij als gemeente én in onze gemeente een bijdrage leveren aan Duurzaamheid. Hoe kunnen wij agrariërs stimuleren tot een meer biologische landbouw en op welke wijze kunnen wij daarin faciliteren? Hoe gaan wij de biodiversiteit stimuleren. Wat gaan we doen met het plan om biomassacentrales te plaatsen, zeker nu de risico's voor de volksgezondheid en het milieu onlangs zo scherp in beeld kwamen? Wat kunnen we doen op het gebied van water, zonne- en windenergie en niet te vergeten aardwarmte. Hoe gaan we inwoners bewustmaken van het feit dat duurzaam gedrag begint bij jezelf. Welke maatregelen kunnen we nog meer treffen, waar kunnen we nog meer aanjagen als gemeente. Bijvoorbeeld het stimuleren van elektrisch rijden, voldoende oplaadpalen voor fiets en auto. Wat gaan we doen om het toerisme meer duurzaam te maken: denk aan het stoppen van overlast gevend herrieverkeer. Dit alles met het oog op een meer duurzaam milieu. Te beginnen bij ons zelf.

Voorzitter, daarom heb ik een vraag. *Kunt u de Raad informeren over de voortgang en resultaten van het Klimaat- en energieplan 2018-2021. En welke voorstellen kunnen we op korte termijn verwachten die onze gemeente nog duurzamer maken?*

Binnen het thema Duurzaamheid dien ik een Amendement Verduurzamen regenwater, deel 2 in. Dit amendement is een vervolg op het succes van de regentonactie van deze zomer, die echter ook een keerzijde kende. Er waren te weinig tonnen beschikbaar en sommige mensen stonden met lege handen. Omdat ik het belangrijk vind iedere inwoner gelijk te behandelen dien ik dit vervolg in. Dit keer met een aantal strikte voorwaarden.

De Lokale heffingen
Forensenbelasting
Mensen die in een andere gemeente wonen en meer dan 90 dagen van het jaar een gemeubileerde woning in Gulpen-Wittem hebben voor zich zelf betalen forensenbelasting. We zien dat er in 2020 € 13.000 minder aan Forensenbelasting wordt begroot. Dit is opmerkelijk omdat we kunnen waarnemen dat steeds meer mensen van buiten Gulpen-Wittem hier een tweede huis kopen. In de motie *Maatregelen onttrekking permanente woonfunctie* (8 november 2018) is ook al geconstateerd dat in toenemende mate woningen in het buitengebied gebruikt worden als vakantiewoning of als 2^{e} woning. Er gaat een prijsopdrijvend effect van uit en onze starters vinden steeds moeilijker een huis. Het college kiest ervoor de forensenbelasting niet te verhogen, terwijl deze al een aantal jaren op hetzelfde niveau staat. Ik stel via een amendement voor de Forensenbelasting vanaf 2020 te verhogen naar het niveau van onze lijn-50 gemeente Eijsden-Margraten (verdubbeld naar € 280 en 0,56% WOZ). De woonforensen maken tenslotte ook gebruik van onze voorzieningen.

Landbouwproblematiek
Helaas komt het woord landbouw maar 2 x voor in de begroting, terwijl zij van grote waarde is voor de gemeente. De sector wordt op dit moment geconfronteerd met problemen die het gemeentelijk niveau ver overstijgen. Desalniettemin ben ik van mening dat ook een duurzame agrarische sector bij onszelf begint en dat daar ook een taak voor de gemeente ligt. Daarom wil ik bij de Kadernota met een voorstel te komen waarbij wij als gemeente samen met onze landbouwbedrijven een actieplan gaan opstellen dat voorziet in het aanjagen en faciliteren van kleinschalige boerenbedrijven die kansen zien in een omschakeling naar meer circulaire landbouw of bedrijven die een substantiële bijdrage willen leveren aan het stimuleren van biodiversiteit.

Tot slot, wil ik iedereen bedanken die een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van deze begroting en spreek ik de wens uit dat 2020 tot een bruisend, groen en sociaal jaar wordt voor de gemeente.

Dank u wel.